

Sylwia Orbik

W poszukiwaniu inspiracji...

Samokształcenie i rozwój osobisty są nieodzownym elementem pracy nauczyciela. Poszukiwanie ciekawych i twórczych rozwiązań metodycznych wiąże się z udziałem w różnorodnych szkoleniach, warsztatach czy konferencjach. Udział w tych wydarzeniach skłania do refleksji nad własną pracą: co wykorzystać, co poprawić, co zainteresuje wychowanków, a czasem może odkryć, że coś jest „nie dla mnie”.

Szukając czegoś „dla mnie”, trafiłam na szkolenie online dotyczące pedagogiki freblowskiej. Nie ukrywam, że nigdy wcześniej nie zagłębiałam się w założenia pedagogiki Friedricha Froebela. Potrzebowałam nowych pomysłów, a oferta wydała mi się interesująca. Nie myliłam się. Propozycje zadań i zabaw związanych z Wielkanocą były proste do przygotowania i przeprowadzenia, co jest istotne w pracy nauczycielki wychowania przedszkolnego. Równie ważne jest to, że wszystkie pomoce zostały wykonane z dostępnych, tanich materiałów – inaczej mówiąc „coś z niczego”.

Jednocześnie aktywności miały charakter uniwersalny – odpowiednie były dla każdej grupy wiekowej. Pomysły wydały mi się kreatywne i twórcze. Myślę, że zadowalały nawet najbardziej wymagających.

W skrócie o „ojcu nowożytnego wychowania przedszkolnego”

Friedrich Froebel był niemieckim pedagogiem, teoretykiem wychowania przedszkolnego i miłośnikiem przyrody. Żył na przełomie XVIII i XIX wieku. Zakładał, że pierwsze doświadczenia edukacyjne dziecka mają wpływ na jego późniejszy rozwój i osiągnięcia. Wierzył, że edukacja powinna rozwijać osobowość dziecka poprzez zabawę, aktywność i obcowanie z przyrodą. Rolą dorosłego jest natomiast oddziaływanie wychowawcze poprzez stwarzanie warunków do poznawania otaczającego świata. Ważna jest samodzielność dziecka w działaniu i dochodzeniu do wiedzy.

Froebel wyróżnił kilka kluczowych elementów, będących fundamentem jego metody. Wierzył, że dzieci najlepiej uczą się przez działanie, odkrywanie, eksperymentowanie. Podkreślał, że zabawa jest nie tylko formą spędzania czasu, ale przede wszystkim narzędziem uczenia się i rozwoju. Uważał edukację za naturalny proces, który powinien iść w parze z rozwojem dziecka, wspierając jego indywidualne potrzeby i tempo wzrostu.

Ten niemiecki pedagog znany jest jako twórca tak zwanych ogródków dziecięcych (*Kindergarten*), czyli instytucji wychowawczych dla dzieci w wieku przedszkolnym. Wprowadzał w nich system metodyczny oparty na zabawowej i zajęciowej samodzielności oraz aktywności dziecięcej. Podstawowym celem ogródka dziecięcego było wszechstronne przygotowanie dziecka do dalszych etapów wychowania i kształcenia. Wprowadził również *Dary* – zestaw narzędzi edukacyjnych, mających na celu rozwijanie umiejętności i kreatywności dzieci poprzez zabawę. Narzędzia te początkowo miały postać prostych obiektów, takich jak kule czy sześciany, lecz z czasem ewoluowały do bardziej złożonych zestawów – wełnianych piłeczek, drewnianych klocków w kształcie sześcianów, walców,

graniastosłupów, a także mozaik, patyczków, pierścieni i punktów. Ich zastosowanie miało ogromny wpływ na rozwój pedagogiki i warto nadmienić, że są używane do dziś. Służą dzieciom do zabaw percepcyjno-manipulacyjnych i badawczych, ponadto umożliwiają rozwój ich zdolności artystycznych. *Dary* stanowią podstawę do rozwijania zdolności myślenia symbolicznego – zamiast gotowych obrazów prezentowane są dzieciom symbole. Takie działania rozwija u nich wyobraźnię, język i pamięć, angażowane są także emocje.

Udział w ogólnopolskim projekcie edukacyjnym, zgodnym z metodą Froebela

Freblowska wizja edukacji kładzie szczególny nacisk na aktywność zabawową w procesie poznawania świata przez dziecko. Założenia tej pedagogiki są ponadczasowe – chociaż powstała ponad sto lat temu, nadal inspiruje nauczycieli. Pracując według jej wskazań, wzięłam udział w ogólnopolskim projekcie edukacyjnym, zorganizowanym przez specjalistów, nauczycieli i propagatorów idei freblowskiej „Świętujemy! Freblujemy!”.

Decyzja dołączenia do projektu nie była łatwa. Została podjęta w ostatniej chwili, a obawy i wątpliwości, które się pojawiły, okazały się bezpodstawne. Okazało się bowiem, że bez *Darów* również można realizować zadania projektowe – wystarczy pomyśleć kreatywnie. Praktyka dowiodła, że nawet trzyletnie dzieci dają sobie radę, chętnie podejmują wyzwania i z zacięciem obserwują efekty swoich działań.

Przedszkolaki miały okazję przygotować i obserwować eksperymenty, ćwiczyć koncentrację uwagi, rozwijać kreatywność i pomysłowość, kształtować kompetencje społeczne.

Realizując zadania projektowe, dzieci obserwowały zjawiska fizyczne. Przykładem jest eksperyment „Wędrująca woda”. Zobaczyły jak „wędruje” woda i mieszają się kolory podstawowe, tworząc pochodne. Istotą doświadczenia było samodzielne przygotowanie i przeprowadzenie go przez dzieci, rola nauczyciela natomiast polegała na obserwacji ich działań i udzielaniu wskazówek. Jeśli podczas pracy pojawiały się problemy, dzieci próbowały rozwiązać je same.

„Wędrująca woda”. Fot. Sylwia Orbik

Podczas podejmowania kolejnych działań, maluszki nabywały umiejętności rozpoznawania emocji, tworzyły prace plastyczne wykorzystując materiał naturalny, poznały elementy kodowania, rozwijały umiejętności manipulacyjne, spostrzegawczość

i koncentrację uwagi. Dzieci poznały także nową technikę plastyczną TWAL, czyli stemplowanie brzegiem karty lub tektury. By to zrobić, należy namoczyć dowolny brzeg karty w farbie i odbić go na kartce, tworząc linie. Tę technikę wykorzystaliśmy do wykonania trawy w pracy pt. „Żonkil”.

„Żonkil” oraz „Emocje u fryzjera”. Fot. Sylwia Orbik

Kolorowe *Dary* świetnie sprawdzają się podczas zajęć z kodowania. My wykorzystaliśmy nakrętki z butelek po napojach.

„Świąteczny obrazek” – kodowanie. Fot. Sylwia Orbik

Udział w projekcie uświadomił mi ponadczasowość założeń pedagogiki Froebela. Oferuje ona wachlarz inspiracji do twórczej pracy z dziećmi. Przede wszystkim przypomina, że centrum, sercem edukacji jest dziecko, jego potrzeby, możliwości, marzenia. Uświadamia, że w pracy pedagogicznej należy kierować się zasadami, które wspierają naturalny rozwój dziecka, przez co budują solidne fundamenty dla przyszłych sukcesów zarówno edukacyjnych, jak i życiowych naszych wychowanków.

Źródło informacji o pedagogice Friedricha Froebela:

Sylwia Kustosz, *Friedrich Froebel – życie, edukacja, inspiracja*”, Wyd. Froebel.pl Sp. z o.o., Lublin 2020.